

ÂM VANG HÀO KHÍ 40 NĂM

TRUNG DŨNG – THÁI LAM

Bài 3: NHỮNG CƠ SỞ KIÊN TRUNG

Lần theo những địa chỉ đỏ và chuyện kể của những nhân chứng lịch sử, chúng tôi tìm thăm lại những cơ sở cách mạng kiên trung, những người dân giàu lòng yêu nước, bất chấp hiểm nguy, tù đầy, hy sinh gian khổ, một lòng bảo vệ, nuôi chứa, tiếp tế cho cán bộ cách mạng... Trong niềm vui đất nước 40 năm thống nhất, những con người gan dạ, mưu trí, dũng cảm ấy như sống lại với thời khắc “vỡ òa niềm vui chiến thắng” của ngày 30-4-1975.

* Những căn cứ lòng dân

Cô Lê Minh Châu nhớ như in kỷ niệm về những ngày Tháng Tư lịch sử. Ảnh: P.LAM

Mẹ Việt Nam Anh hùng Phan Thị Nở dành thời gian nghiên cứu, đóng góp văn kiện Đại hội Đảng phường An Bình, quận Ninh Kiều.

Ảnh: P.LAM

Bà Ung Thị Bé (Mười Bé), nguyên Thành Đội phó Thành Đội Cần Thơ, phụ trách đội xây dựng cơ sở và lực lượng biệt động nội thành còn nhớ rõ khí thế của nhân dân nội thành tham gia khởi nghĩa, giải phóng Cần Thơ vào 40 năm trước. Bà kể: "Tháng 4-1975, tôi được triệu tập vào vùng giải phóng để học tập và nhận được lệnh triển khai củng cố cơ sở, lực lượng chuẩn bị cho cuộc tổng tiến công và nổi dậy giành chính quyền. Bên cạnh chuẩn bị tổ chức lực lượng trong nội ô sẵn sàng, để khi lực lượng bên ngoài tấn công vô đến đâu là mình tổ chức ngăn chặn bước tiến của địch, và phát động quần chúng tham gia giành chính quyền, tôi tổ chức cho các cơ sở trong nội ô mua vải may cờ, in truyền đơn...". Hơn một tuần trước giải phóng, thấy tình hình chuyển biến nhanh, bà vận động cơ sở mật (vợ chồng ông Nguyễn Đức Minh và bà Kỳ Hoa cùng 3 người con ở số 9 đường Tạ Thu Thâu (nay là đường Mậu Thân) bí mật mua vải để may cờ và in truyền đơn. Theo bà Mười Bé, những ngày cuối tháng 4- 1975, tình hình TP Cần Thơ rất hỗn loạn. Trên các tuyến đường, rất đông lính canh gác, lùng sục, thực hiện giới nghiêm 100%. Để qua mắt địch, bà phải đóng vai vợ sĩ quan ra vào Bệnh viện Bác sĩ Thuần ở đường Phan Đình Phùng để triển khai nhiệm vụ, liên lạc chỉ đường cho bộ đội tiến vào nội ô thành phố. Ngày 28-4, bà cùng một số người bắt đầu phát tán truyền đơn trong gia đình sĩ quan nguy, gây hoang mang trong gia đình, vợ con họ... Do lượng truyền đơn in thủ công quá chậm, bà đã vận động cơ sở Ronéo Bạch Yến (do ông Lương Vinh Sanh làm chủ) in ủng hộ mấy trăm ngàn tờ truyền đơn để kịp rải khắp nội thành vào ngày 30-4.

Trưa ngày 30-4-1975, khi Dương Văn Minh tuyên bố đầu hàng, đồng chí Nguyễn Văn Lưu (Năm Bình) đọc lời kêu gọi trên đài phát thanh... khí thế nhân dân trong nội ô sôi sục, nhiều người đổ ra đường mừng chiến thắng, hầu hết lính ngụy tinh thần đều rệu rã. Bà tổ chức lực lượng đi tiếp quản hàng chục cơ quan, trụ sở của địch... Theo bà, chính nhờ có những cơ sở trung kiên, hết lòng che giấu, bảo vệ, cùng nhiều người dân yêu nước, hăng hái tham gia giành chính quyền, tạo thuận lợi cho quân ta nhanh chóng tiến công, tiếp quản Cần Thơ.

Mẹ Việt Nam anh hùng Phan Thị Nở (Út Nở) nguyên Trưởng Ban cán sự khu vực III, thành phố Cần Thơ, là một trong những cán bộ tham gia gây dựng, tổ chức nhiều cơ sở nội tuyến. Từ tháng 2 - 1975, má Út Nở được tổ chức phân công về phụ trách khu vực 3 (từ Long Xuyên ra đến Cầu Bắc) để củng cố lại các cơ sở hoạt động nội thành, chuẩn bị giải phóng thành phố. Má Út Nở kể: " Tôi tổ chức cơ sở thành từng nhóm để thực hiện các nhiệm vụ, nhóm thì lo tổ chức may cờ; nhóm lo theo dõi bọn ác ôn, nhóm làm công tác binh vận, kêu gọi binh sĩ ủng hộ cách mạng... Bên cạnh chuẩn bị lương thực để tiếp tế, má còn tổ chức lực lượng để bảo vệ, dẫn đường cho quân chủ lực của ta tiến vào giải phóng thành phố... Bộ đội tiến đến đâu, dân chúng kéo theo ủng hộ, tiếp tế lương thực, bánh trái, gom vải mùng cho bộ đội làm băng cứu thương, cờ treo rợp trời...". Do được chuẩn bị chu đáo mọi mặt nên một số khu vực trọng điểm như cây xăng Bình Thủy, sân bay Lộ Tẻ được ta tiếp quản nhanh chóng, dễ dàng.

Nhắc đến chiến thắng 30-4-1975, bà Lê Minh Châu (Bảy Minh Châu) nguyên Tỉnh ủy viên, Hội trưởng Hội Liên hiệp Phụ nữ Giải phóng tỉnh Cần Thơ, bao giờ cũng nhắc đến vai trò của các mẹ, các chị và bao gia đình, cơ sở trung kiên đã âm thầm bảo bọc, nuôi chứa, bảo vệ cán bộ cách mạng trong kháng chiến ác liệt. Bà cho biết: "Thực hiện chỉ đạo của Trung ương và Tỉnh ủy Cần Thơ, Ban Chấp hành hội LHPN Giải phóng tỉnh phân công nhau đứng chân, chỉ đạo các huyện, thị xã phối hợp cùng các lực lượng để tiến hành xã giải phóng xã, huyện giải phóng huyện. Chúng tôi đã phân công các cơ sở bám hơn 1.000 mục tiêu đồng bót, các căn cứ quân sự, sân bay, trại giam... Đặc biệt, toàn tỉnh Cần Thơ có trên 10.000 chị được phân công làm công tác binh vận. Các chị len lỏi vào các gia đình có con em đi lính vận động họ đi kêu gọi con em bỏ ngũ trở về nhà, đồng thời tuyên truyền chính sách 10 điểm của chính phủ cách mạng lâm thời; các chị cũng chuẩn bị phương tiện, quần áo, tiền bạc để đưa hàng ngàn binh sĩ rã ngũ về quê...

*** Một lòng bảo vệ cách mạng**

Tại các quận, huyện trong thành phố, còn rất nhiều gia đình có công nuôi chứa, bảo vệ cách mạng mà chúng tôi không thể nào kể hết. Chúng tôi ghé thăm gia đình bà

Nguyễn Thị Hòa (82 tuổi) ở xã Trường Thành, huyện Thới Lai, một trong những cơ sở trung kiên, bám trụ nuôi chứa cán bộ cách mạng trong những giai đoạn khó khăn, ác liệt nhất. Theo bà Hòa kể, trong chiến tranh, vùng này là vùng trắng, đồn bót mọc san sát, địch tự do bắn phá, nên đời sống bà con rất khó khăn. Ai kiên cường, gan dạ mới có thể bám trụ lại được. Là vợ cán bộ (chồng là ông Trần Văn Thâu làm công an, binh vận của xã), bà Hòa luôn tích cực cùng chị em đi vận động đấu tranh, tiếp tế lương thực, thuốc men, vận chuyển chiến thương, che chở, nuôi chứa bộ đội. Bà Hòa nhớ lại: "Hàng ngày tôi chèo xuồng qua mắt địch, bên trên nguy trang cạm bên dưới là vãi vóc, thuốc men cho bộ đội. Biết tin một số chị em bị địch bắt, tra khảo, bị tù đầy tôi tuy có lo lắng nhưng vẫn tiếp tục công việc...". Bà Hồ Thị Sáu (ở ấp Trường Tây A, xã Trường Thành) cũng là một cơ sở kiên trung. Trong những chuyến đi móc nối, tiếp tế đồ ăn cho cán bộ cách mạng, bà Sáu có 3 lần bị địch bắt, có lần bị chúng tra tấn, bỏ đói suốt 11 ngày liền, đánh gãy 4 cây răng nhưng vẫn không khai thác được gì ở bà... Bà Sáu tâm sự: "Chồng tôi tham gia hoạt động cách mạng, tôi ở nhà chăm sóc 3 con nhỏ. Biết đi tiếp tế rất nguy hiểm, nhưng mỗi lần nghĩ tới anh em mình đói mà thương, nên tôi tiếp giúp được gì thì ráng giúp...".

40 năm sau ngày giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước, đôi bạn Mười Cọp và Năm Hiếu thành thoi ngồi kể cho nhau nghe những kỷ niệm của một thời đấu tranh gian khổ nhưng rất đổi hào hùng. Ảnh: P.LAM

Với những công lao đóng góp trong kháng chiến bà Bùi Thị Thạch (ở phường Long Tuyền, quận Bình Thủy) được Nhà nước tặng Huân chương Kháng chiến hạng Nhì.

Ảnh: P.LAM

Trong kháng chiến, nhà bà Bùi Thị Thạch (ở phường Long Tuyền, quận Bình Thủy) từng là cơ sở nuôi chứa cán bộ cách mạng trong nhiều năm. Bà Thạch kể: "Tôi đào cái hầm lớn ở giữa căn chòi lá có thể chứa được 8-10 người. Ngoài vườn còn có hai cái hầm khác, bên trên là nguy trang lá cây, cỏ rác. Ban ngày, tôi cùng chồng đi xúc tép, mò cá về để nuôi cán bộ. Lúc đó, "chuyện ai làm nấy biết", nhiều người trong thân tộc cũng không ngờ tôi "cả gan" làm cái chuyện nguy hiểm này". Kỷ niệm mà bà Thạch nhớ nhất chính là lần nọ, khi nghe có động, bà đã bố trí cho cán bộ, bộ đội xuống hầm trú ẩn hết. Lát sau, người anh chồng (Liệt sĩ Lâm Cẩm Xương) trở lên định nghe ngóng tình hình, bất thành linh thẳng lính vào tới nhà, bà Thạch nhanh trí đập người anh chồng xuống hầm và kiếm có lời kéo tên lính ra ngoài.

Chúng tôi về ấp Nhơn Khánh A, xã Nhơn Nghĩa, huyện Phong Điền tìm đôi bạn từng "vào sinh ra tử" để bảo vệ cán bộ cách mạng là bà Trần Thị Mười (Mười Cọp) và bà Nguyễn Thị Thêm (Năm Hiếu). Bà Mười Cọp vui vẻ kể: "Mười mấy tuổi đầu, cô và Năm Hiếu đã rủ nhau tham gia công tác Đoàn, không nề hà việc gì, từ làm giao liên, công tác y tế, đưa quân, đấu tranh bao vây đồn bót...". Gia đình của hai bà đều có nhiều người tham gia cách mạng và nhà bà Mười Cọp từng là nơi nuôi chứa nhiều cán bộ cách mạng của tỉnh, của miền. Hai bà nổi tiếng gan dạ, mưu trí đối phó, qua mắt địch. Dù đồn bót địch dày đặc nhưng đêm đêm 2 bà chèo xuồng đưa rước

cán bộ, bộ đội của ta qua sông an toàn. Hay có lần cán bộ đang họp trong nhà bà thì được tin có lính đi tuần. Bà Mười Cọp đi nghe ngóng tình hình thì bị địch giữ lại nhưng bà bình tĩnh, tìm cách cản chân địch và kịp về nhà báo tin để mọi người rút xuống hầm...

Nhắc lại chuyện xưa, đôi bạn già cứ nhìn nhau cười, rồi tặc lưỡi "không hiểu sao lúc đó tụi mình gan thiệt". Cô Năm Hiếu kể: "Hai chị em tôi nhận nhiệm vụ may cờ Đảng, quần áo cho bộ đội. Bên ngoài tụi lính đi lòng bố, trong nhà tụi tôi đóng cửa, bí mật may đồ, ban đêm thức làm khuy nút đến 2-3 giờ sáng...". Đầu năm 1960, cô Năm Hiếu tham gia Tổ quân trang của bộ đội Tiểu đoàn Tây Đô đi hành quân khắp nơi; còn cô Mười vẫn ở lại địa phương, ra vào nội thành làm công tác "hợp pháp", rồi bị địch bắt bỏ tù 2 năm. Đến năm 1970, Tổ quân trang giải tán, cô Năm Hiếu trở về địa phương làm nghề thợ may, một mặt vừa lãnh sửa chữa quần áo cho lính để nghe ngóng tình hình, vừa bí mật may đồ cho bộ đội cho đến ngày giải phóng.

Nhắc chuyện xưa, nhiều phụ nữ từng gan dạ đối mặt với quân thù còn rung rung xúc động khi kể về những cảm xúc dâng trào vào ngày chiến thắng 30-4-1975. Dù một số gia đình cuộc sống còn khó khăn, nhưng tất cả đều hướng về phía trước với niềm tin vào sự phát triển, tương lai xán lạn của quê hương, đất nước.

* Bài cuối: TIẾP BƯỚC CHA ANH